

ΕΚΔΗΛΩΣΗ για τον εορτασμό της
"100ης επετείου από την ίδρυση του Τμήματος Χημείας"
Αθήνα 29 Μαρτίου 2018

Προσφώνηση του Πρύτανη Μ.-Α Δημόπουλου

κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι του Ελληνικού Κοινοβουλίου,
κύριοι Αναπληρωτές Υπουργοί,
κυρία Γενική Γραμματέα,
κυρίες και κύριοι Κοσμήτορες και Πρόεδροι
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Κυρίες και κύριοι.

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ως χώρος έρευνας και διάδοσης καινοτόμων ιδεών, υποδέχεται με ιδιαίτερη χαρά, την εκδήλωση για τον εορτασμό της 100ης επετείου από την ίδρυση του Τμήματος Χημείας.

Το μάθημα της χημείας άρχισε να διδάσκεται στην Ελλάδα το 1837, αμέσως μετά τα εγκαίνια του Πανεπιστημίου μας, παράλληλα με τα μαθήματα της Φυσικής και των Μαθηματικών στο πλαίσιο του

προγράμματος σπουδών της μίας εκ των τεσσάρων πρώτων ιδρυθεισών Σχολών, της «Σχολής της Φιλοσοφίας και της άλλης εγκυκλίου παιδείας». Ο πρώτος που δίδαξε Χημεία σε Πανεπιστημιακό επίπεδο ήταν ο Xavier Landerer. Βαυαρός φαρμακοποιός, χημικός και ιατρός συγχρόνως, υπήρξε ο πρώτος Καθηγητής της έδρας Γενικής Χημείας και της Πειραματικής Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδρύοντας και το πρώτο εργαστήριο γενικής χημείας. Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο ότι αυτό το εργαστήριο οργανώθηκε στο υπόγειο αυτού του ιστορικού κτηρίου και παρακολουθούσαν συναρπαστικά χημικά πειράματα όχι μόνο οι φοιτητές αλλά και άλλοι Αθηναίοι που ενδιαφέρονταν για τη χημεία.

Αν και το Τμήμα Χημείας ιδρύθηκε ως ανεξάρτητο Τμήμα το 1918, δεν πρέπει να παραβλέψουμε την ιδιαίτερη συμβολή του Αναστάσιου Χρηστομάνου που δίδαξε Γενική Χημεία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών για σχεδόν 40 χρόνια και μπορεί να θεωρηθεί ως ο ιδρυτής της Χημείας ως ξεχωριστού επιστημονικού κλάδου στην Ελλάδα. Η συμβολή του ήταν ιδιαίτερα καθοριστική τόσο κατά τη θητεία του ως Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1896 όταν εισηγήθηκε και επέτυχε την ίδρυση της Φυσικομαθηματικής

Σχολής, αλλά και επειδή αφιέρωσε 45 χρόνια από τη ζωή του για την κατασκευή του κτηρίου του Χημείου στην οδό Σόλωνος, το «Φυσικείο», όπως αλλιώς συνήθιζαν να το ονομάζουν, σήμερα γνωστό ως “Παλαιό Χημείο”. Στο κτήριο αυτό εκτός από τα Εργαστήρια Χημείας, στεγάστηκαν και τα Εργαστήρια Φυσικής, Φαρμακευτικής και Βοτανολογίας. Στις αίθουσες του Παλαιού Χημείου δίδαξαν κατά καιρούς σπουδαίες προσωπικότητες όπως ο καθηγητής Καίσαρ Αλεξόπουλος, ο Δημήτριος Χόνδρος και ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή. Οι φοιτητές εκτίμησαν την παρουσία τους και έκαναν ουρές για να παρακολουθήσουν τις διαλέξεις τους.

Θα ήθελα με την ευκαιρία της αναφοράς μου στο Παλαιό Χημείο να σας θυμίσω ότι εκεί λειτουργούσε ο ραδιοσταθμός του Πανεπιστημίου και είχε δυο ασυρμάτους. Κατά τη διάρκεια της κατοχής, από τον ασύρματο του Χημείου επικοινωνούσαν με την εξόριστη κυβέρνηση στην Αίγυπτο με σήματα Μορς. Οι Γερμανοί με ραδιογωνιόμετρο εντόπισαν ότι στο Χημείο γινόταν εκπομπή και λήψη σήματος και πήγαν να συλλάβουν τους δράστες. Ο καθηγητής Καίσαρ Αλεξόπουλος όμως, είχε φροντίσει να αποσυναρμολογηθεί

και να μπει στις βιτρίνες ως έκθεμα – έτσι δεν βρήκαν τίποτα στο κτήριο που να αποδεικνύει εκείνο που υποψιάζονταν.

Οι πρώτοι πτυχιούχοι χημικοί αποφοίτησαν το 1920 αφού το Χημικό Τμήμα έκανε δεκτούς και φοιτητές των Φυσικών Επιστημών παλαιότερων ετών που τους ενέγραφε στο 3ο έτος. Από το Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου μας ξεκίνησε η ιδέα της ίδρυσης Ένωσης Ελλήνων Χημικών η οποία τελικώς ιδρύθηκε το 1924 και η πρώτη της Γενική Συνέλευση συγκλήθηκε στο Αμφιθέατρο του Παλαιού Χημείου.

Πολύ σύντομα οι απόφοιτοι χημικοί μας στελέχωσαν και τη βιομηχανία - μετά το Νομοθετικό Διάταγμα του 1925 για την υποχρεωτική πρόσληψη χημικών στις χημικές βιομηχανίες - αλλά και το Γενικό Χημείο του Κράτους το 1929 που πλαισιώθηκε σχεδόν αποκλειστικά από χημικούς και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στον έλεγχο της ποιότητας τροφίμων και πρώτων υλών στην Ελλάδα.

Το 1990 τα Εργαστήρια του Τμήματος Χημείας μεταφέρθηκαν από το κέντρο των Αθηνών στις νέες εγκαταστάσεις του Τμήματος, στο Κτήριο Θετικών Επιστημών στην Πανεπιστημιούπολη.

Κυρίες και Κύριοι,

Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών συμεριζόμαστε την άποψη του βραβευμένου με Νόμπελ, βρετανού χημικού Ουίλιαμ Ράμσεϊ ότι: *"Η χώρα που προπορεύεται στη χημεία έναντι του υπόλοιπου κόσμου, αυτή θα προηγείται και σε πλούτο και ευημερία"*. Γιατί η Χημεία εκτος της στενής συσχέτισής της με τις άλλες θετικές επιστήμες για την επίλυση διεπιστημονικών προβλημάτων, αποτελεί επίσης βασικό πυλώνα για πλήθος άλλων επιστημών, όπως για παράδειγμα την Ιατρική και τις Επιστήμες της Υγείας, τις Επιστήμες του Περιβάλλοντος και της Μηχανικής. Έχει προσφέρει στην ανθρωπότητα ένα τεράστιο εύρος φαρμάκων για την καταπολέμηση των ασθενειών, νέα καύσιμα, νέα υλικά, τεχνητές ίνες, πλαστικά, απορρυπαντικά, εντομοκτόνα κ.ά. που έχουν σε μεγάλο βαθμό καθορίσει το σύγχρονο πολιτισμό. Επίσης, η Χημεία πρωτοστατεί στον αγώνα για την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών πηγών ενέργειας, φιλικών προς το περιβάλλον, αλλά και διερευνά τους μοριακούς μηχανισμούς των διεργασιών της ζωής και τις χημικές αντιδράσεις στα βιολογικά συστήματα, συντελώντας τα μέγιστα στην ανάπτυξη της Μοριακής Βιολογίας και της Ιατρικής. Αρκεί να θυμηθούμε ότι πριν λίγους μήνες στην ίδια αυτή αίθουσα υποδεχτήκαμε ως επίτιμο

διδάκτορα του Πανεπιστημίου μας τον κάτοχο του Νόμπελ Χημείας Jean-Pierre Sauvage για τα επιτεύγματα του στη δημιουργία 'μοριακών μηχανών', δηλαδή σύνθεση μορίων που με την προσθήκη ενέργειας, μπορούν ελεγχόμενα να εκτελέσουν μια εργασία. Πράγματι λοιπόν η Χημεία αποτελεί επιστήμη-κλειδί για τον σύγχρονο πολιτισμό και η ανάπτυξή της σε μια χώρα αποτελεί άμεσο δείκτη του δυναμισμού της κοινωνίας και της οικονομίας.

Με γνώμονα πάντοτε την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, την καινοτομία στην έρευνα αλλά και την αφοσίωση στην παραγωγή πτυχιούχων υψηλού επιπέδου, το Τμήμα Χημείας συνεχώς ανανεώνει το πρόγραμμα σπουδών του και τόσο τα μέλη ΔΕΠ αλλά και οι απόφοιτοί του συνεχίζουν να διακρίνονται και να καινοτομούν σε Ελλάδα και εξωτερικό. Με δεδομένο μάλιστα ότι η αγορά εργασίας για τους χημικούς θα διευρυνθεί όταν η βιομηχανική πολιτική στραφεί προς νέες βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, το Τμήμα Χημείας έχει πλέον επενδύσει σε διατμηματικά/ διαπανεπιστημιακά μεταπτυχιακά προγράμματα που επικεντρώνονται σε εφαρμογές στη Βιομηχανία, στον έλεγχο ποιότητας και στις νέες τεχνολογίες.

Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι το Τμήμα Χημείας, όπως παρουσιάστηκε και στην ημερίδα Καινοτομίας πριν μερικούς μήνες, συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά ερευνητικά δίκτυα και έχει διαχρονικά επιτυχώς υποβάλει ερευνητικές προτάσεις στο πλαίσιο ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων και προσφάτως και στο πρόγραμμα Horizon 2020. Επίσης, ερευνητές του έχουν επιτύχει να λάβουν Διεθνή και Εθνικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Η πίστη του Πανεπιστημίου μας στην αναγκαιότητα της ανάπτυξης της Χημείας εκφράζεται με έμπρακτο τρόπο ποικιλοτρόπως – έτσι πρόσφατα η Σύγκλητος αποφάσισε την προμήθεια NMR 400 MHz για τις ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος αλλά και της Σχολής Θετικών Επιστημών. Ασφαλώς η προσπάθεια θα συνεχιστεί αλλά κρίνεται απαραίτητο και η πολιτεία να κατανοήσει την ανάγκη για χημικό εγγραμματοισμό των πολιτών της και να βοηθήσει προς αυτή τη κατεύθυνση.

Με τις αφυπηρετήσεις των τελευταίων ετών και τον εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό νέων θέσεων, το έργο τόσο των διδασκόντων όσο και όλων των εργαζομένων στο Πανεπιστήμιο μας επιβαρύνεται,

κάτι που είναι ακόμη πιο αισθητό σε Τμήματα όπως το Χημικό δεδομένου ότι πολλά μαθήματα είναι και εργαστηριακά.

Όμως η ποιότητα της προσφερόμενης εκπαίδευσης και η ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος συνεχίζουν να παραμένουν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα διατηρώντας το Τμήμα Χημείας στα καλύτερα και πλέον αναγνωρίσιμα Τμήματα του Πανεπιστημίου μας. Είμαι βέβαιος ότι με την συμβολή όλων μας, ότι παρά τις αντίξοες συνθήκες η εξαιρετική πορεία και προσφορά του Τμήματος θα συνεχιστεί και στο μέλλον.

Σας ευχαριστώ πολύ.